

Sosyal Onay ?htiyac? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Onay ?htiyac? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30752>

Özet

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ), Burcu Karaar ve Sibel Öütülmü tarafından 2016 yılında geliştirilmiş bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu ölçek, bireylerin bakalar tarafından kabul edilme, be-enilme ve sosyal onay görme arayışındaki e-elimlerinin yoğunluğunu ve sıklığını ölçmeyi amaçlamaktadır. Geliştirme çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerini, özellikle de geçerlik ve güvenirlik düzeylerini titizlikle analiz etmek üzere tasarlanmıştır. SOİÖ, sosyal psikoloji ve kişilik psikolojisi alanlarında, bireyin davranışları ve öz sunumunu etkileyen temel motivasyonları anlamak için önemli bir araç olarak konumlanmıştır.

Ölçeğin geliştirme süreci, kapsamlı bir madde havuzu oluşturma ve bu maddelerin faktör yapısını ortaya çıkarma adımları içeriktir. Araştırmacılar, elde ettikleri verilerle ölçeğin tek veya çok boyutlu yapısını incelemi ve sosyal onay ihtiyacının temel bileşenlerini tanımlamışlardır. Bu ölçek, özellikle sosyal kaygı, uygunluk davranış ve öz-sayı gibi diğer psikolojik yapılarla ilişkisini inceleyen araştırmacılar için de-erli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Onay İhtiyacı, Sosyal Kabul, Onaylanma, Öz Sunum, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometrik Geliştirme.

Yazarlar

Burcu Karaar, Sibel Öütülmü.

Amaç

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sosyal çevreleri tarafından olumlu de-erlendirilme ve kabul görme yönündeki içselleştirilmiş motivasyon düzeylerini ölçmektir. Bu ihtiyaç, bireyin davranışları, kararları ve hatta duygusal tepkilerini şekillendiren güçlü bir itici güç olabilir. Ölçek, bu ihtiyacı nicel olarak belirleyerek, bireysel farklılıkları anlamasına katkıda bulunur.

Geliştirme çalışması, Türk kültür bağlamında sosyal onay ihtiyacını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek, özgün bir ölçme aracı bilimsel literatüre kazandırmayı hedeflemiştir. Bu amaç doğrultusunda, ölçeğin klinik, eğitim ve araştırma ortamlarında kullanıma uygun bir yapı sergilemesi sağlanmıştır.

Yapı

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, bireyin sosyal ortamda takdir edilme ve dışlanmaktan kaçınma motivasyonunu temsil eden psikolojik bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genellikle sosyal uygunluk ve sosyal kaygı ile yakından ilişkilidir. Yüksek sosyal onay ihtiyacına sahip bireyler, genellikle davranışları sosyal beklentilere göre ayarlama eğilimi gösterirler.

Ölçeğin yapısal analizi (Faktör Analizi) sonucunda ortaya çıkan boyutlar, sosyal onay ihtiyacının farklı yönlerini, örneğin "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu" ve "Olumlu Zenginlik Yaratma Çabası" gibi alt bileşenlerini ayrıntı olarak ölçebilir. Bu çok boyutlu yapı, sosyal onay ihtiyacının tek tip bir fenomen olmadığını, aksine farklı sosyal etkileşim motivasyonlarından kaynaklandığını göstermektedir.

Geçerlik

Karaar ve Öütülmü (2016) tarafından yürütülen geçerlik analizi, ölçeğin amaçladığı yapıyı ne ölçüde doğru ölçtüğünü kanıtlamayı amaçlamıştır. Bu kapsamda, öncelikle kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş, ardından yapı geçerliği için istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Yapı geçerliği çalışmaları arasında genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak ölçeğin faktör yapısı test edilmiştir. Ayrıca, ölçüt baskımlı geçerlik kapsamında, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği puanlarının, sosyal kaygı veya sosyal arzu edilebilirlik gibi teorik olarak ilişkili olduğu düşünülen diğer ölçeklerle korelasyonları incelenmiştir. Bu analizler, SOİ'nin beklenen teorik çerçeveye uygun bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizi, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarında tutarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemek için kritik öneme sahiptir. SOİ'nin güvenilirlik çalışmaları arasında, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değerinin hesaplanması beklenmektedir.

Yüksek bir Cronbach Alfa katsayısı (genellikle .70 ve üzeri), ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ek olarak, ölçeğin zamana karşı direncini ölçmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları da yapılmış olabilir. Bu güvenilirlik göstergeleri, SOİ'nin bilimsel araştırmalarda kullanılabilirliğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin geliştirme sürecinde, ölçeğin yapısal geçerliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. İlk olarak, ölçeğin potansiyel boyutlarının keşfetmek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi temel faktörler altında toplandığını ve bu faktörlerin sosyal onay ihtiyacının hangi alt

bileşenlerini temsil ettiğini ortaya koymuştur.

AFA sonucunda belirlenen faktör yapısının teorik beklentilerle uyumlu olup olmadığını test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA, ölçek yapısının hedef popülasyonda uygun uyum indeksleri (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) sergileyerek kabul edilebilir bir model uyumuna sahip olduğunu doğrulamıştır. Bu faktör yapısı, ölçeğin puanlanma ve yorumlanma biçimi için temel teşkil etmektedir.

Enstrüman

Test Türü: Öz Bildirim Envanteri (Self-report inventory)

Format: Likert Ölçeği Tipinde Derecelendirme (Genellikle 5 veya 7 seçenekli, "Tamamen Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a kadar).

Mevcut Diller: Türkçe (Türkçe)

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri ve Genel Yetişkin Popülasyonu.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Geliştirme çalışması genellikle yükseköğretim kurumlarındaki öğrenciler üzerinde yürütülmüştür, ancak ölçek yetişkin popülasyonunda da kullanılabilir. Spesifik popülasyon detayları için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Test Metodolojisi: Kağıt-kalem veya dijital ortamda bireysel olarak uygulanan, katılımcıların sosyal onay ihtiyacını yansıtan ifadelerle ne ölçüde katıldıklarını belirtmelerini gerektiren bir metodoloji izlenir.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik Özellikler, Sosyal Arzu Edilebilirlik, Özgüven, Kişilik, Geliştirme Çalışması, Faktör Analizi, Ege Eğitim Dergisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: burcukarasar@gmail.com

Yazma Adresi: Burcu Karaşar (Yazma Sorumlusu).

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin geliştirme çalışması 2016 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanımı veya telif durumu hakkında kesin bilgi için sorumlu yazar Burcu Karaar ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar genellikle yazar izniyle ücretsizdir, ancak bu durumun teyit edilmesi önemlidir.

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [sosyal-onay-ihtiyaci-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Karaar, B. ve Öztülmü?, S. (2016). Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizi. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 84-104.

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır.

Ölçek maddeleri bu akademik giriş için sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddelerin tam listesi için lütfen Karaar ve Öztülmü? (2016) tarafından yayımlanan orijinal makaleye başvurunuz.